

Attivitajiet-Marzu 2024

L-1 ta' Marzu 2024–Project House-20.00–Taħdita mir-rapprezentanti tal-Wasteserve.

It-8 ta' Marzu 2024–Project House-20.00. Kwizz fuq muzika-artisti u films.

Il-Ħadd, 10 ta' Marzu 2024– 09.30–L-Irtir tradizzjonali tal-Ġimġha l-Kbira ġewwa **l-Monasteru ta' Sant' Ursula l-Belt.**

Ikel–Platter to share, Timpana, Chocolate Fudge, Kafe, Luminata. Se jkollna talk ukoll mill-Madre Christine Borg. **Prezz 18€**–Booking permezz ta' Revolut għand Therese fuq 99830025

Il-15 ta' Marzu 2024– Project House-20.00–Laqgħa Ġenerali Annwali.

It-22 ta' Marzu 2024–20.00–Quddiesa tradizzjonali tad-Duluri fil-kappella tal-Ajruport.

Is-Sibt 23 ta' Marzu–20.00–Birthday Celebrations ġewwa Don Berto Restaurant, Birgu. **Starters**–Soppa jew Chicken Ceaser jew Spaghetti Bolognese jew Penne Pollo. **Main**–Swordfish jew Berto's Cheesy Chicken jew BBQ Ribs. **Deserta– Cake**—**Xorb mhux inkluz.**

Prezz 26€–Booking permezz ta' Revolut għand Maureen Tarpey fuq 79895387. Għidulna x'ser tieklu mal-booking.

Id 29 ta' Marzu 2029– Illum il-Grupp mhux ser jiltaqgħa

A
T
T
I
V
I
T
A
J
I
E
T
M
A
R
Z
U
2
0
2
4

Wara telfa kbira f'ħajtek fittex u ssib l-għajnuna– Mary Vella

Volum 267
Harga 03
Marzu 2024

Skont il-fehma tiegħi, Ġuda kien attur li rreċta skritt miktub lilu. Niftakar li darba waħda meta kont għadni student, waqt lezzjoni tar-religjon, l-għalliem kien qalli li għal lezzjoni li kien imiss kont se npoġgi f'nofs il-klassi u niddefendi lil Ġuda l-iskarjota. Niddefendih mill-akkużi ta' traditur u simbolu tal-ħażen li kien akkużat bihom. Kienet esperjenza tajba ferm u naħseb li għamilt xogħli sew. Dakinhar min ħaseb li se nitfixkel, ħaseb ħazin.

Dan ix-xahar iddeċidejt li nikteb fuq din il-figura stramba li nsibu fil-Bibbja. Imma dan Ġuda kien traditur jew attur li rreċta l-parti mogħtija lilu sabiex isehh dak li kien hemm miktub? Bħalma nagħmel dejjem, fittixt fuq l-internet sabiex ninforma ruħi aktar. Kont sorpriz li sibt bosta studji fuq din il-persuna. Bħas-soltu se jkun hawn min ma jemminx dak li se nikteb. Ma jimpurtax!

Naf li l-ġrajja li nfakkru f'dawn iż-żminijiet, iggib ċerta dwejjaq għalina r-romol u għal min ikun għaddej minn żminijiet diffiċli. Anke l-festa tal-Għid tfakkarna fil-pasat. Tfakkarna fl-għeżiež tagħna li m'għadhomx magħna. Aħna zġhar wisq biex nifhmu ċerta affarijiet rigward il-ħajja. M'hemmx x'tagħmel, li ġara, ġara u ma nistgħu nagħmlu xejn. Huwa żmien diffiċli għal min qiegħed waħdu meta li jkun waħdu ma kinitx għażla tiegħu. Ir-raġunijiet jistgħu jkunu bosta. Huwa żmien li jfakkar fil-mewt u aħna mal-mewt ma tantx aħna ħbieb.

Jiena dejjem ngħid li l-istatwi u r-rexti huma biss xi ħaġa tradizzjonali parti ntrinsika mill-kultura tagħna. Però, dak li jirrapprezentaw, iva, huwa mportanti ferm. Mhux se nipriedka fuq religjon għax ma tantx nifhem u nispiċċa ngħid xi ħaġa bla sens. Meta f'din il-ġrajja niġu biex niddiskutu lil dan Ġuda, il-biċċa ssir ferm aktar diffiċli. Ġieli konna Ġuda aħna? Ġieli poġġejna l-flus qabel kollox? Ġieli tradejna l-fiduċja ta' xi ħadd, xi ħadd li kien fdana? Ġieli ddispjaċina fuq xi ħaġa li għidna jew li għamilna? Ġieli ggudikajna?

Ejja nkunu onesti, jiena ċert li iva. Jiena l-ewwel wieħed nammetti li fl'għemil tiegħi ġieli kont Ġuda. Dan il-persunaġġ stramb u drammatiku gie wżat kemm il-darba, dejjem b'mod ħażin. Il-bewsa biex tradixxa lil Ġesu hija waħda mill-aktar stejjer popolari jew komuni li tissemma fil-Bibbja. Imma dan kien vera traditur jew attur? Kien liberu li jaġixxi kif xtaq hu jew kellu skritt xi jsegwi?

Onestament, jiena naħseb li dan Ġuda kien biss attur li rreċta l-parti miktuba għalih. Inħoss li mhux sewwa li sar simbolu tal-ħażen. Ma nħossx li hu sewwa li niġġudikaw. Imma din hi l-opinjoni tiegħi u dak li nemmen jien. Naf li mhux kulhadd jaqbel miegħi. Hawn min f'dawn iż-żminijiet ikun moħħu aktar fil-figolli u fil-bajd milli fuq il-fatt li Ġesu rebaħ fuq il-mewt. Aħna għalissa żgur mhux se nirbħu fuq il-mewt imma nistgħu nirbħu fuq il-ħajja. Ejja r-rebħa ta' Ġesù fuq il-mewt tkun ir-rebħa tagħna fuq il-ħajja.

Min jaħseb li l-mewt hija s-soluzzjoni għas-solitudni jew għal ħażin li jiġrilna, nissuggerilu li jfittex l-għajruna. Mingħajr il-mewt ma jkunx hemm irxox. Forsi anke fil-ħajja tagħna, mingħajr tbatija ma jkunx hemm tgawdija. Naf li mhux kulhadd jifhimha bħali u jien ma nagħti tort lil ħadd.

Minn qalbi nawgura l-Għid it-tajjed speċjalment għal min hu waħdu u għaddej minn żmien diffiċli ferm. Ejja ma niġġudikawx. Kuraġġ ħbieb u ftakru li l-mewt qatt ma hija s-soluzzjoni għall-problemi.

Victor

"Ħuna Ġuda" (omelija minn Don Primo Mazzolari, Ħamis ix-Xirka tal-1958)

Għeżież ħuti, hija tabilhaqq xena ta' agunija u ta' ċenaklu (kamra fejn issir l-ikla). Barra huwa tant skur u xita. Fil-Knisja tagħna, li saret ċenaklu, ma tagħmilx xita, m'hawnx dlam, imma hawn is-solitudni ta' qlub li t-toqol tagħhom forsi jgħorru l-Mulej. Hemm isem li joħroġ tant fit-talba tal-Quddiesi li qed niċċelebraw b'tifkira ta' ċenaklu tal-Mulej, isem li jbeżża', l-isem ta' Ġuda, it-traditur.

Grupp ta' tfal minn uliedkom jirrapprezentaw l-Appostli; Hemm tnax. Dawk huma kollha nnoċenti, kollha tajbin, għadhom ma tgħallmux jittradixxu. Alla jrid li mhux dawn it-tnax biss, imma li wliedna kollha ma jitgħallmux jittradixxu lill-Mulej. Min jittradixxi lill-Mulej, jittradixxi ruħu, jittradixxi lil ħutu, il-kuxjenza tiegħu, id-dover tiegħu u jsir imdejjaq.

Ikompili f'paġna 3

Tradizzjonijiet moderni tal-Għid

It-tradizzjonijiet tal-Għid tallum ġejjin minn taħlita ta' temi Nsara u ċelebrazzjonijiet pagani antiki. Dekorazzjonijiet tal-Għid bħal bajd, fniek żgħar (bunny) u ħelu huma kollha simboli tar-rebbiegħa pre-Kristjana.

L-Origini tal-Għid

L-Għid oriġina bħala ċelebrazzjoni pagana antika tal-ekwinozju tar-rebbiegħa. Fil-Kristjaneżmu, il-jum kien iddedikat għall-osservazzjoni tal-qawmien ta' Ġesù Kristu, iċċelebrat madwar iż-żmien tal-Passover Lhudi. Madankollu, hekk kif infirex l-Evangeliġu ta' Kristu, l-Insara tal-bidu li ma pparteċipawx fid-drawwiet Lhud eventwalment għaqqdu ċ-ċerimonji tagħhom mal-festival tar-rebbiegħa pagana, u għarfu l-Għid bħala "jum il-qawmien."

Bajd tal-Għid

Wieħed mill-aktar simboli rikonoxxibbli assoċjati mal-Għid huwa l-bajd tal-Għid. Dan is-simbolu jmur lura għall-Babilonjani tal-Qedem. Huma emmnu li bajda waqgħet mis-sema fix-Xmara Euphrates, u "faqqset" l-Alla tal-fertilità, Astarte (magħruf ukoll bħala Ashtur, Ishtar, u, iva, l-Għid). Pagani skambjaw bajd bħala rigali matul il-festival tar-rebbiegħa tagħhom. Illum, il-bajd huwa miżbugħ b'kuluri jleqqu u jintuża fil-kaċċa dejjem popolari għall-bajd tal-Għid, fejn huma moħħbija għat-tfal biex isibu u jigbru.

Il-fniek tal-Għid

Simbolu ieħor popolari tal-Għid huwa l-fenek tal-Għid. Bħall-bajd, il-fniek jirrapprezentaw l-istaġun tar-rebbiegħa u l-fertilità. It-tradizzjoni tal-Fenek tal-Għid originat fil-festival pagan ta' Eostre, rappreżentat minn Alla tat-Tramuntana li kien assoċjat mal-fenek. Il-Bunny modern tal-Għid iġib il-bajd u affarijiet oħra tajba biex it-tfal igawdu kull Għid.

Il-Ġilju l-Abjad

Il-ġilju abjad huwa tant marbut mal-festa li kultant tkun magħrufa bħala l-ġilju tal-Għid. Il-ġilju huwa assoċjat mal-purità u l-qawmien. Leggenda waħda tgħid li l-ġilju kiber fil-Ġnien tal-Getsemani, fejn Kristu talab il-lejl ta' qabel mewtu. Fjuri tar-rebbiegħa bħan narcis, crocus, gjaċinti u tulipani huma wkoll assoċjati mal-Għid.

Simbolizmu leħor

Simboli oħra għall-istaġun tal-vaganzi tal-Għid jinkludu slaleb u kurċifissi bħala konnessjoni diretta mat-tagħlim religjuż, it-tiġieġ u l-flieles bħala _messagġ tar-rebbiegħa tat-twelid mill-ġdid u friegħi tal-palm li huma sinifikanti kemm għar-rebbiegħa kif ukoll għall-Kristjaneżmu.

Hsieb ċkejken personali.

Dak li naħseb jien.

Bħal ħafna festi oħra inħoss li aktar saru mportanti l-affarijiet materjali milli l-affarijiet reliġjużi. Biżżejjed wiehed jara x'jiġri fil-Milied u fil-festi fl'irħula u l-ibliet tagħna. Fil-Milied Father Christmas sar popolari aktar minn Ġesu u fil-festi tagħna, il-marċ, in-nar jew it-triżjin saru akatr popolari mill qaddis jew qaddisa nnifishom.

L-għid huwa l-istess. Il-figolli, il-bajd, ir-rigali jew il-ġirja bil-vara flimkien ma' bosta affarijiet oħra saru aktar importanti. ma ninsewx ukoll lil tal-burgers, tiġieg u kull tip ta' ikel u xorb li wiehed isib jixtri waqt dawn il-festi.

U sadanittant il-knejjes kwazi dejjem vojta. Mhux se noqod nidhol fuq x'wassal għal dan għax ma nafx. Naf biss li ċerti valuri spicċaw. Naf biss li kulhadd aljenat b'oggett jew b'ieħor u l'hena tagħna nwaħhlu għax il-ħajja saret magħgla wisq. Fl'opinjoni umli tiegħi naħseb li l'ħajja aħna għamilnija dik li hi u ma noqodu nwaħhlu f'xejn u f'hadd. Hemm bżonn nikkalmaw naqra. Hemm bżonn li mmorru lura għal għeruq tagħna. Ma jfissirx li ngħidu le għal iżvilupp imma lanqas ma rridu ngħidu le għal dak li jagħmilna Maltin.

Victor

Ninsa għal mument il-Mulej jew aħjar li l-Mulej huwa prezenti fir-riflessjoni tal-uġiġħ ta' dan it-tradiment, li ħoloq tbatija bla limitu fil-qalb tal- Mulej.

Povru Ġuda. Ma nafx x'għadda minn ruħu. Huwa wiehed mill-aktar karattri misterjużi li nsibu fil-Passjoni tal-Mulej. Lanqas biss nipprova nispegaha, nikkuntenta li nitlobkom ftit ħniena għal povru ħuna Ġuda. Tistħux b'din il-fratellanza. Jien ma nistħix minnha, għax naf kemm-il darba ttradejtu lill-Mulej; U ma naħsibx li xi ħadd minnkomm għandu jistħi minnu. U meta nsejħulu ħuna, aħna nkun qed nużaw il-lingwa tal-Mulej.

Meta rċieva l-bewsa tat-tradiment fil-Ġetsemani, il-Mulej wieġeb bil-kliem li ma rridux ninsew: "Ħabib, b'bewsja tittradixxi lil Bin il-bniedem!

Ħabib! Din il-kelma li turi t-tenerezza nfinita tal-karità tal-Mulej iġġiegħlek tifhem ukoll għaliex jien f'dan il-mument sejjaħtlu ħuna. Huwa qal fiċ-ċenaklu mhux se nsejħilkomm qaddejja imma ħbieb. L-Appostli saru l-ħbieb tal-Mulej: tajba jew le, generużi jew le, fidili jew le, dejjem jibqgħu ħbieb.

Nistgħu nittradixxu l-ħbiberija ta' Kristu, Kristu qatt ma jitradina, sħabu; anke meta ma jistħoqqilniex, anke meta nduru kontrih, anke meta niċħduh, quddiem għajnejh u qalbu, aħna dejjem ħbieb tal-Mulej. Ġuda huwa ħabib tal-Mulej anke meta, biesu, u kkonsma t-tradiment tal-Imgħallem.

Staqsajtomm: Kif jista jkun li Appostlu tal-Mulej spicċa bħala traditur? Għeziez ħuti, tafuħ il-misteru tal-ħażen? Tafu tgħiduli kif sirna kattivi? Ftakru li ħadd minna f'ċertu mument ma skopra l-ħażen ġewwa fina. Rajna l-ħażen jikber, lanqas biss nafu għaliex abbandunajna lilna nfusna għall-ħażen, għaliex sirna blasfemi u ma naċċettawx. Lanqas nafu għaliex dawwarna daharna fuq Kristu u l-Knisja.

F'ċertu mument, ħareġ il-ħażen, minn fejn gie? Min għallimna hekk? Min ikkorrompina? Min neħħa l-innoċenza tagħna? Min neħħa l-fidi tagħna? Min neħħa l-kapaċità tagħna li nemmnu fit-tajjeb, li nħobbu t-tajjeb, li naċċettaw id-dmir, li naffaċċjaw il-ħajja bħala missjoni.

Araw ħuna Ġuda! Ħuna f'din il-mizerja komuni u f'din is-sorpriża! Xi ħadd, madankollu, żgur li għen lil Ġuda biex isir it-Traditur. Hemm kelma fl-Evangeli, li ma tispjegax il-misteru tal-ħażen ta' Ġuda, imma li tpoġġiha quddiemna b'mod impressjonanti: "Satana okkupah". Huwa ħa l-pussess tiegħu, xi ħadd irid ikun introducieh. Kemm nies għandhom xogħol Satana: li jeqirdu l-ħidma ta' Alla, li jneħħu l-kuxjenzi, li jxerrdu d-dubju, li jinsinwaw in-nuqqas ta' twemmin, li jneħħu l-fiduċja f'Alla, li jħassru lil Alla mill-qlub ta' tant kreaturi.

Dan huwa x-xogħol tal-ħażen, huwa x-xogħol ta' Satana. Huwa aġixxa f'Ġuda u jista' jaġixxi wkoll ġewwa fina jekk ma noqogħdux attenti. Għalhekk il-Mulej kien qal lill-Appostli tiegħu hemmhekk fil-Ġnien taż-Żebbuġ, meta sejhilhom qrib: "Kunu mqajjma u itolbu biex ma jidħlux fit-tentazzjoni".

U t-tentazzjoni bdiet bil-flus. L-idejn li jgħoddu l-flus. X'se tagħtini? Li npoġġiha f'idej? U għoddedwlu tletin biċċa tal-fidda. Izda huma għodduhomlu wara li Kristu kien diġà ġie arrestat u mressaq quddiem il-qorti.

Ara t-tpartit! Il-ħabib, l-għalliem, dak li kien għażlu, li kien għamlu Appostlu, dak li għamilna wlied Alla; li tana d-dinjità, il-libertà, il-kobor ta' wlied Alla. Hawn! Tpartit! Tletin dinarii! Il-gwadann żgħir. Tiswa ftit hekk il-kuxjenza, għeżiež ħuti, tiswa ftit tletin biċċa tal-fidda. U kultant anke nbiegħu lilna nfusna għal inqas minn tletin dinari. Hawn huwa l-qligħ tagħna, allura tisma' lil Ġuda magħruf bħala negozjant ħazin. Hemm xi ħadd li jemmen li għamel ftehim billi biegh lil Kristu, ċaħad lil Kristu, u poġġa lilu nnifsu fuq in-naħa tal-għedewwa. Huwa jemmen li kiseb ftit xogħol, ċertu stima, ċerta konsiderazzjoni, fost ċerti ħbieb li jieħdu gost ikunu jistgħu jneħħu l-aħjar li hemm fir-ruħ u l-kuxjenza ta' whud minn sħabhom. Tara l-qligħ? Tletin denari! X'isiru dawn it-tletin biċċa denari?

F'ċertu mument taraw raġel, Ġuda, aħna qegħdin fil-ġurnata ta' għada, meta Kristu wasal biex jiġi kkundannat għall-mewt. Forsi ma kienx immagina li t-tradiment tiegħu kien se jwassal sa tant. Meta sema' bil-kruċifissjoni, meta rah imsawwat għall-mewt fil-qorti ta' Pilatu, it-traditur għamel ġest, ġest kbir. Mar fejn kienu għadhom jingabru l-mexxejja tan-nies, dawk li kienu xtrawh, dak li mingħandom kien ħalla lilu nnifsu jinx tara. Għandu l-borża f'idu, jieħu t-tletin biċċa tal-fidda, jarmihom, jieħu fuqu, l-prezz tad-demem tal-ġusti. Rivelazzjoni tal-fidi, kien kejjel il-gravità tal-imġiba ħażina tiegħu. Dawn il-flus m'għadhomx jgħoddu.

Ikompil f'paġna 5

U Alla jdaħħal dan l-att infami uman fil-pjan tiegħu ta' fidwa. Imma jekk it-tradiment kien att previst mill-bidu, saħansitra kien imħabbar mill-profeti, allura Ġuda m'għandu l-ebda rieda ħielsa, ma setax jevita li jittradixxi lil Ġesù. Jekk Ġuda ma setax jikkontrolla t-tradiment tiegħu, allura, il-kastig u r-rappreżentazzjoni tiegħu bħala traditur fil-kultura tal-Punent mhumiex ġusti. X'inhi l-verità?

Fuq is-Salib, fost l-uġigħ skjaċċanti tas-Salib, "Ġesù għajjat b'lehen qawwi: Eloi, Eloi, lama sabactàni"? li jfisser: Alla tiegħi, Alla tiegħi, għaliex abbandunajtني? Imma Alla ma jintervjenix. Fil-pjan tas-salvazzjoni misterjuż tiegħu, Alla juża lil Ġuda bħala strument għall-fidwa tad-dinja. Bħal kull jum juża l-bniedem għall-proġetti tiegħu. Huwa veru: huwa diffiċli ħafna li tifhem il-pjan ta' Alla.

Huwa diffiċli li nifhem kif jużana. Alla b'idejna jagħti ħniena, joffri tama, b'idejna jagħti l-hobz lill-barranin foqra, iqajjem lil dawk li waqgħu, joffri protezzjoni lil min hu bla isem dgħajjef, joħloq, jieħu ħsieb l-anzjani, jappoġġja lil dawk fil-biża', jeħles lil dawk fid-dnub, isalva lil dawk li huma morda, ibierek lill-midinbin, imma wkoll jikkoreġi, jikkundanna u jikkastiga.

Imma huwa biss meta nsibu ruħna f'sitwazzjoni li fiha ma narawx ftuħ, alternattivi possibbli, jew meta t-tama kollha tkun intilfet, meta nkunu weħidna, bil-lejl, f'diffikultà, nafu naċċettaw u nitolbu għal l-intervent divin, nifhem li aħna f'idejn Alla. Imma aħna umani u ma nużawx l-istess fehem meta nsibu ruħna f'sitwazzjonijiet pożittivi u ferrieħa, ta' ferħ u ta' ġid. Madankollu aħna dejjem f'idejn Alla, u dawn ma jintervjenux biss fl-estremiżmu biex isalvaw lill-bniedem minn sitwazzjonijiet iddisprati, imma jakkumpanjaw u jappoġġjaw il-bniedem matul l-eżistenza tiegħu. Li tafda u temmen f'dan mhuwiex att finali ta' nuqqas ta' saħħa, imma l-att inizjali ta' ħajja Nisranija.

Leo Nodari (kittieb)

Ġuda kien jappartjeni għall-grupp ta' dawk l'aktar viċin Ġesù. Dan iqajjem żewġ mistoqsijiet f'tentattiv biex jispjega x'għara.

L-ewwel mistoqsija hi li nistaqsu lilna nfusna **għalfejn Ġesù għazel lil dan ir-raġel u afdah**. Il-misteru tal-għażla jibqa', aktar u aktar peress li Ġesù jippronunzja ġudizzju serju ħafna fuqu: "*Gwaj għalih min permezz tiegħu jiġi ttradut Bin il-Bniedem!*".

It-tieni mistoqsija tikkonċerna r-raġuni għall-imġieba ta' Ġuda: **Għaliex ittradixxa lil Ġesù?** Ġwanni jgħid espressament li "*x-xitan kien poġġa f'qalb Ġuda r-rieda li jittradih*". Ġuda nidem, imma l-indiema tiegħu ddegenerat f'disperazzjoni u b'hekk saret il-qerda tiegħu stess. Ġesù jirrispetta l-libertà tagħna. Ġesù jistenna li nkunu lesti għall-indiema u l-konverżjoni. Huwa għani fil-ħniena u l-maħfra. Allura meta naħsbu fir-rwol negattiv li kellu Ġuda, irridu npoġġuh fit-tmexxija superjuri tal-ġrajjet ta' Alla. It-tradiment tiegħu wassal għall-mewt ta' Ġesù, li ttrasforma dan is-supplizzju terribbli fi spazju ta' salvataġġ tal-imħabba u fiċ-ċediment tiegħu nnifsu lill-Missier. Il-verb "ittradixxi" hija l-verżjoni tal-kelma Griega li tfisser "li twassal." Kultant is-sugġett tiegħu huwa anke Alla nnifsu: kien hu li mill-imħabba "wassal" lil Ġesù għalina lkoll. Fil-pjan misterjuż tiegħu ta' salvazzjoni, Alla jassumi l-ġest inskużabbli ta' Ġuda bħala l-okkażjoni tad-don totali tal-lben għall-fidwa tad-dinja.

Il-figura ta' Ġuda b'hekk issir l-ikona tat-tradiment. Imma wkoll figura ewlenija fl-Evangelju. "*Ġuda kien dak li ttradih*", jgħid Mark (3:19). Għall-flus? Għal illużjoni diżappuntata Għax "*Satana daħal fih*"? Jew għax dan kien il-kompitu magħżul għalih "*sabiex kollox ikun jista' jitwettaq*"? Hadd ma jista' jgħid hekk. Iżda dan ibiddel kompletament l-affarijiet. Iqumu mistoqsijiet: aħna ċerti mill-ħtija tiegħu? Ġuda huwa r-raġel li ddenuzja lil Ġesù lis-Sanhedrin biex jiġi arrestat. Għalhekk huwa traditur? Imma kieku Kristu, Alla magħmul bniedem, li ġie biex isalva lill-bnedmin bis-sagrifiċċju tiegħu, ma kienx ġie arrestat, kif kien jasal fil-martirju u s-salib "*biex l-Iskrittura tkun tista' titwettaq*"? Jekk it-tradiment inkiteb mill-bidu fil-pjan ta' Alla, li kien jinkludi l-mewt li ssalva tal-lben, x'responsabbiltà tista' taqa' fuq dawk li kellhom ikunu, u kienet, biss l-istrument tal-implimentazzjoni?

Il-mistoqsija hija delikata: minn naħa, hemm Alla li jaħdem bil-mod tiegħu fl-istorja u fid-dinja; min-naħa l-oħra, hemm il-libertà tal-bnedmin. Jekk il-libertà ta' Alla ġiet espressa billi l-ġrajja **tat-tradiment kienet parti minn pjan oġhla, il-volonta ta' Ġuda kienet se jkun libera?** Għall-Knisja, Ġuda konxjament hu responsabbli u aġżel it-tradiment.

Ikompli f'paġna 9

Huwa kien għamel ħafna kalkoli fuq dawn il-flus. Flus. Tletin dinari. X'jimporta mill-kuxjenza, x'jimporta li tkun nisrani? X'jimportana minn Alla? Alla ma jidherx, Alla ma jagħtiniex ikel, Alla ma jiddevertiex, Alla ma jagħtix ir-raġuni għall-ħajja tagħna. It-tletin dinari. U m'għandniex is-saħħa li nzommuhom f'idejna. U jitilqu. Għax fejn il-kuxjenza ma tkunx kalma, anke l-flus isiru turment. Hemm ġest, ġest li jindika kobor uman. Huwa jiftagħhom l-hemm. Taħseb li dawk in-nies jifhem xi ħaġa? Hu jgħborhom u jgħid, "Għax għandhom id-dem, inwarrbuhom".

Se nixtru xi biċċa art u nagħmluha ċimiterju għall-barranin li jmutu waqt l-Għid u l-festi l-kbar l-oħra tal-poplu tagħna." Allura x-xena tinbidel, għada filgħaxija hawn, meta jiġi mikxuf is-salib, taraw li hemm żewġ patiboli, hemm is-salib ta' Kristu; Hemm siġra, fejn it-traditur dendel lilu nnifsu. Povru Ġuda. Povru ħuna. L-akbar fost id-dnubiet mhuwiex li tbigh lil Kristu; huwa li tiddispra. Pietru kien ċaħad ukoll lill-Imgħallem; u mbagħad ħares lejha u beda jibki u l-Mulej poġġieh lura f'postu: il-vigarju tiegħu.

L-Appostli kollha abbandunaw lill-Mulej u rritornaw, u Kristu ħafrihom u laqagħhom lura bl-istess fiduċja. Taħsbu li ma kienx ikun hemm post għal Ġuda wkoll kieku ried, kieku mar f'riġlejh waqt il-Kalvarju, kieku ħares lejha għallinqas f'kantuniera jew f'dawra tat-triq tas-Salib: is-salvazzjoni kienet tasal għalih ukoll. Povru Ġuda. Salib u siġra ta' raġel imdendel. Imsiemer u ħabel. Iprova qabbel dawn iż-żewġ truf.

Tgħiduli: "Imut wieħed u jmut l-ieħor". Imma nixtieq nistaqsik x'inhi l-mewt li inti tażgħel, fuq is-salib bħal Kristu, bit-tama ta' Kristu, jew imdendel, iddisprat, mingħajr xejn quddiemek? Aħfirli jekk f'lejla li kellha tkun intima, ġibtlek kunsiderazzjonijiet koroh bħal dawn, imma nħobb ukoll lil Ġuda, huwa ħija Ġuda. Se nitlob għalih ukoll illejla, għax ma niġġudikax, ma nikkundannax. Għandi niġġudika lili nnifsi, għandi nikkundannax lili nnifsi.

Ma nistax ma naħsibx li anke għal Ġuda l-ħniena ta' Alla, din it-tgħanniqa tal-karità, dik il-kelma ta' ħbiberija, li l-Mulej qallu waqt li biesu biex jittradih, ma nistax naħseb li din il-kelma ma għamlitx triqitha fil-qalb tiegħu. U forsi l-aħħar mument, meta niftakru f'dik il-kelma u l-aċċettazzjoni tal-bewsa, Ġuda wkoll kien ħass li l-Mulej xorta ħabbu u rċevieh fost tiegħu. Forsi l-ewwel appostlu li daħal maż-żewġ ħallelin.

Ikompli f'paġna 6

Purcijsjoni li ċertament ma tidhirx li tagħmel unur lill-iben ta' Alla, kif jikkonċepixxih xi ħadd, imma li hija kobor tal-ħniena tiegħu. U issa, qabel nerga' nibda l-quddiesa, se nirrepeti l-geſt ta' Kristu fl-Aħħar Ċena, naħsel lil uliedna li jirrapprezentaw lill-Appostli tal-Mulej fostna, inbus dawk is-saqajn innocenti, ippermettuli naħseb għal mument fuq il-Ġuda li għandi ġewwa fija, Ġuda li forsi għandek int ukoll ġewwa fik. U ħa nitlob lil Ġesù, Ġesù li hu fl-agunija, Ġesù li jaċċettana kif aħna, ħallini nistaqsih, bħala grazzja tal-Għid, biex isejjaħli **HABIB**.

L-Għid, din il-kelma mitkellma lil Ġuda povru bħali, mitkellma ma' Ġuda povru bħalkom. Dan hu l-ferħ: li Kristu jħobbna, li Kristu jaħfrilna, li Kristu ma jridniex niddispraw. Anke meta nduru kontrib kull mument, anke meta nidhfu bih, anke meta nirrifjutaw lis-saċerdot fl-aħħar mument ta' ħajjitna, niftakru li għalih inkunu dejjem **ħbieb**.

Don Primo Mazzolari

Don Primo Mazzolari

Primo Mazzolari (13 ta' Jannar 1890 – 12 ta' April 1959), magħruf l-aktar bħala **Don Primo**, kien saċerdot Taljan tal-Knisja Kattolika. Kien ukoll partigġjan u kittieb. Magħruf bħala s-saċerdot ta' Bozzolo, il-ħsibijiet tiegħu antiċipaw uħud mill-orjentazzjonijiet tal-Konċilju Vatikan II, speċjalment dwar il-"Knisja tal-Foqra", *il-libertà reliġjuża u l-pluraliżmu*. Mill-bidu tas-snin ħamsin, don Primo żviluppa duttrina soċjali b'empatija lejn dawk żvantaġġati (fejn ħafna nies jiddependu fuq il-karità) u l-paci, fejn qala kritika u sanzjonijiet mill-awtoritajiet ekkleżjastiċi li wasslu biex jiġi emarginat fil-parroċċa tiegħu stess ta' Bozzolo.

Fl-1955, bil-pubblikazzjoni *'Tu non-uccidere* (Int, toqtolx), don Primo attakka d-duttrina ta' gwerra ġusta u l-ideologija tar-rebħa, f'isem in-nonvjolenza, biex jappoġġja Moviment tar-reżistenza Nisranija kontra l-gwerra u għall-ġustizzja u l-paci.

Kien biss fl-aħħar tas-snin ħamsin, fl-aħħar xhur ta' ħajtu, li don Primo beda jirċievi l-ewwel approvazzjoni tal-awtoritajiet ekkleżjastiċi. F'Novembru 1957, l-Arċisqof ta' Milan Montini, il-Papa futur Pawlu VI, appellalu biex jipprietka fid-djoċesi tiegħu. Fi Frar 1959, il-Papa Ġwanni XXIII laqgħu f'udjenza privata u sejjahlu pubblikament *"Tromba dello spirito santo nella Bassa Padana"* (Trumbetta tal-Ispirtu s-Santu f'Bassa Padana).

Il-Papa Frangisku żar Bozzolo bħala parti minn pellegrinagg bil-ħelikopter ta' ġurnata fl-Italja, fl-20 ta' Ġunju 2017, f'Bozzolo, u Barbiana biex iżur ukoll iż-żona ta' Dun Lorenzo Milani. Hu għamel diskors u talab fuq il-qabar tiegħu, iltaqa' mal-membri ta' Fondazzjoni Mazzolari u l-President tagħha, xjenzat li huwa wkoll professur. Imwelled fl-1890, ġie ordnat saċerdot mill-isqof Giacinto Gaggia fl-1912. Fl-1915 kien suldat matul l-Ewwel Gwerra Dinjija u sar kappillan militari fl-1918. Fl-1921 ingħata l-kontroll taħt il-liġi eklesjastika ta' Cicognara, raħal ċekken ta' Viadana, fil-Lombardija. Fl-1925 ġie ddenunzjat mill-Faxxisti minħabba li rrifjuta li jkanta t-Te Deum wara l-attentat ta' attakk kontra Mussolini minn Tito Zaniboni.

Fil-lejl tal-1 ta' Awwissu 1931, ġie msejjaħ biex joħroġ barra mid-dar tal-kleru tiegħu fejn sparawlu darbtejn b'revolver; iż-żewġ balal ma laqtuħx. Fl-1932, ġie trasferit fil-parroċċa ta' Bozzolo, fejn qatta' l-bqija ta' ħajtu. Mit-8 ta' Settembru 1943, kien attiv fil-ġlieda biex jillibera l-Italja u heġġeġ liż-żgħażaġh biex jippartecipaw. Huwa salva ħafna nies mid-deportazzjoni. F'Lulju 1944, huwa ntbagħat il-ħabs mill-puluzija u mbagħad inħeles. Huwa kien imġiegħel mill-Faxxisti biex jgħix b'mod iżolat sal-25 ta' April 1945. Wara t-Tieni Gwerra Dinjija, l-Assocjazzjoni Nazzjonali tal-Partigġjani tal-Italja ta' Cremona tatu t-titlu ta' partigġjan.

Ġuda: traditur jew vittma

F'dak iż-żmien, kif Ġesù kien fl-Aħħar Ċena mad-dixxipli tiegħu, refa' rasu u qal: *"Tassew, ngħidilkom, wieħed minnkom se jittradini."* Id-dixxipli ħarsu lejn xulxin, ma jafux fuq min kien qed jitkellem. *"Huwa dak li għalih se nbill gidma u nagħtiha lilu."* U qabad il-loqma u taha lil Ġuda l-Iskarjota, bin Xmun.

Digà, l-isem sempliċi ta' Ġuda llum, u għal sekli shaħ, iqajjem fost l-Insara reazzjoni instintiva ta' kundanna. It-tifsira tad-denominazzjoni "Iskariota" hija kontroversjali: l-iktar spjegazzjoni komuni hija *"raġel ta' Keriot"* b'referenza għar-raħal ta' oriġini tiegħu. Oħrajn jinterpretawha bħala varjazzjoni tat-terminu "hitman", bħallikieku jalludu għal gellied armat bi speċi ta' stallett imsejjaħ bil-Latin *sica*. Fl-aħħarnett, hemm dawk li jaraw fil-laqam it-traskrizzjoni sempliċi ta' għerq Ebrajk-Aramajk li jfisser: *"hu li se jehliša"*. F'Ħamis ix-Xirka, waqt l-Aħħar Ċena, Ġesù qabel ma jsir il-ħaruf tas-sagrificċju, Ġuda kien qiegħed hemm miegħu, qrib, sal-punt li jkun jista' jisma' t-taħbit tal-qalb ta' Ġesù. Waqt li Ġesù kien qiegħed jaħsel is-saqjn u jgħallem l-aħħar ġest ta' karità, qiegħed hemm miegħu. Filwaqt li Ġesù jitlob *"Abba, Missier! Kollox huwa possibbli għalik, neħhi din it-tazza minni!"* Ġuda huwa l-uniku wieħed miegħu fil-Ġnien taż-Żebbuġ, fil-lejl mudlam. *"B'bewsas tittradixxi lil Bin il-bniedem"?*